

Nỗi lo thiếu nguyên liệu ethanol và hướng mở cho ngành nhiên liệu sinh học

06:20 09/12/2025

Chuẩn bị bước vào giai đoạn kinh doanh xăng sinh học E10 trên toàn quốc từ tháng 6/2026, Việt Nam đang đối mặt với thách thức lớn về nguồn nguyên liệu cho sản xuất ethanol. Nếu không có quy hoạch vùng trồng bền vững và cơ chế liên kết thị trường chặt chẽ, bài toán cung ứng ethanol có thể trở thành điểm nghẽn, ảnh hưởng trực tiếp đến mục tiêu thay thế xăng khoáng.

Từ tháng 6/2026, hệ thống bán lẻ xăng dầu trên cả nước sẽ chuyển sang kinh doanh đồng bộ xăng sinh học E10 – bước ngoặt lớn trong chiến lược chuyển đổi năng lượng. Tuy nhiên, để đáp ứng nhu cầu pha chế E10, lượng ethanol cần thiết ước tính khoảng 1,5 triệu m³/năm, trong khi tổng công suất thiết kế của 6 nhà máy ethanol trong nước mới đạt 600.000 m³/năm. Con số này chỉ tương ứng khoảng 40% nhu cầu, đặt ra yêu cầu cấp bách phải mở rộng và đa dạng hóa nguồn nguyên liệu.

Xăng E10 sẽ được mở bán trên toàn quốc từ tháng 6/2026

Việt Nam hiện có lợi thế về nông nghiệp với nguồn cung nguyên liệu lớn như sắn, ngô, phụ phẩm chế biến lương thực. Dù vậy, phần lớn ethanol hiện được sản xuất từ sắn – loại cây có năng suất không ổn định, chi phí sản xuất cao và thiếu bền vững về môi trường. Mặc dù diện tích trồng sắn hàng năm đạt gần 600.000 ha với hơn 10,5 triệu tấn củ tươi, nhưng vùng trồng phân tán, thiếu liên kết, giá thu mua bấp bênh khiến nguồn nguyên liệu đầu vào cho các nhà máy ethanol không ổn định. Sản xuất dựa vào sắn vì thế khó đảm bảo lợi thế cạnh tranh khi so sánh với xăng khoáng.

Các chuyên gia cho rằng, để ngành ethanol phát triển bền vững, Việt Nam cần vượt ra khỏi tư duy phụ thuộc vào sắn. PGS. TS Chu Tiến Quang nhận định, sắn từng được coi là lời giải cho bài toán nguyên liệu sinh học, nhưng thực tế cho thấy cây trồng này tiêu hao đất, gây xói mòn và không mang lại hiệu quả dài hạn.

Ông đề xuất nghiên cứu mạnh sang các nguồn nguyên liệu mới: ngô, cám gạo, gạo phẩm cấp thấp, rơm rạ hay phụ phẩm công nghiệp chế biến lương thực. Việc tận dụng cám gạo, lõi ngô hay gạo giá rẻ không chỉ giảm áp lực đất đai mà còn nâng cao giá trị ngành lúa gạo. “Nếu biến phụ phẩm thành ethanol thay vì bán giá thấp, nông dân hưởng lợi, doanh nghiệp cũng có nguồn cung dồi dào hơn”, ông phân tích.

Trong góc nhìn tương tự, ông Nguyễn Trí Ngọc – nguyên Cục trưởng Cục Trồng trọt cho rằng, phát triển vùng nguyên liệu sắn vẫn là chiến lược đúng nhưng phải đi kèm cải tiến giống, nâng cao năng suất, công nghệ canh tác và bảo vệ môi trường. Nhờ ứng dụng công nghệ sinh học, việc tạo giống sắn năng suất cao, tăng hiệu quả kinh tế cho người trồng là hoàn toàn khả thi. Tuy nhiên, với nhu cầu lớn của thị trường trong những năm tới, việc chỉ dựa vào sắn khó đủ cho chiến lược mở rộng ethanol.

Bên cạnh giải pháp kỹ thuật, điều then chốt là mô hình liên kết kinh tế giữa nông dân – hợp tác xã – doanh nghiệp chế biến. Vùng nguyên liệu chỉ có thể bền vững khi doanh nghiệp cam kết bao tiêu với giá hợp lý, giúp nông dân yên tâm đầu tư. Đồng thời, việc tận dụng nguồn phụ phẩm nông nghiệp sắn có sẽ giảm chi phí mở rộng vùng trồng mới, giảm áp lực sử dụng đất và thúc đẩy nông nghiệp tuần hoàn.

Xăng sinh học E10 là xu hướng tất yếu trong chuyển đổi năng lượng, nhưng để nhiên liệu này thật sự bền vững, Việt Nam cần chiến lược nguyên liệu lâu dài. Bài toán đặt ra không chỉ là mở rộng vùng trồng mà quan trọng hơn là đa dạng hóa nguồn đầu vào, liên kết chuỗi giá trị và đầu tư khoa học công nghệ – những điều kiện tiên quyết để E10 trở thành nhiên liệu chủ lực trong tương lai.

